

2. FİKRET YÜCEL İLE TANIŞMAM

Aşağıda okuyacağınız gibi bu bölümün başlığını, Fikret Yücel'le tanışmam mı, yoksa Fikret Yücel'i tanıma sürecim mi demek daha doğru olurdu bilemiyorum. İnsanlar karşılaşır ve 'tanıştık' derler. Ama bu, o kişiyi tanımak demek değildir. Tanımak, uzunca bir süreç gerektirir.

Elektrik Mühendisliğinin ülkemize gelişine baktığımızda, bu sürecin değişik yapıda ve etkinlikte mühendislerden oluştuğunu görmekteyiz.

Benim öncüler diye adlandırdığım ilker ki, aralarında Prof. Haldun Gürmen'i, Prof. Mustafa Santur'u ve daha nicelerini sayabiliriz, genellikle eğitimlerini yurt dışında yapmış Türkiye'ye döndüklerinde kendilerini eğitime vermiş kişilerdir. Zaten araştırma geliştirmenin olmadığı, elektrik ya da elektronik sanayiinin adının okunmadığı Cumhuriyetin ilk yıllarında bundan daha doğal bir davranış olamazdı. O yıllarda üniversitenin bir anlamda tek ve her tür dinamizmden yoksun olması, bu öncülerini ülke çapında pek etkin kılamamıştı.

Arkasından birinci kuşak dediğim kişiler gelip, Türkiye'de önemli etkinlikler yaratmıştır. Bir kaç ad vermek gerekirse Prof. Tarık Özker, Prof. Mustafa Parlar, Prof. Yılmaz Tokad, Prof. Nejat İnce ve Hacim Kamoy'u sıralayabilirim.

Arkasından ikinci kuşak diye adlandıracağım kendi arkadaşlarım gelmiştir. Bizler sanayide olsun, araştırma - geliştirmede olsun, eğitimde olsun kendi başımıza pek yaratıcı olamamışızdır. Genellikle daha önce birinci kuşağın kurduğu yapılar içinde çalışıp başarıya erişmişizdir.

Bizlerin öğrencileri ise büyük kuruluşlar oluşturmak yerine, küçük çaplı örgütlenmelere gitmiş, ama gerçekten kıvanç verici başarılarla da isimlerini atmaya başlamışlardır. Onların bir bölümü ise gerçekten çok büyük işletmelere dönüşmüştür. Ne mutlu onlara !

Demek ki elektronikteki sinüs salınımı, yaşamda da bir anlamda geçerli. Kuşaktan kuşağa davranışlar bir alçalıp, bir yükselmekte.

Çok sevdiğim Mustafa Parlar ve Yılmaz Tokad hoca hep bir Fikret Yücel'den söz edip dururlardı. Ben de çok merak ederdim, kimdi bu Fikret Yücel; Tahtakale'de filtre hesaplarını yapmak niye bu denli önemli idi? Aradan geçen yıllar Fikret Bey'i çeşitli yönleri ile tanımamı sağladı. Aşağıda ben de kendisi ile ilgili, belki kendisinin bile bilmediği anılarımı anlatacağım.

Mersin Yerleşkesi Kuruluş Çalışmaları

Rahmetli Mustafa Parlar Hoca ODTÜ Mühendislik Fakültesi Dekanlığı'ndan ODTÜ Rektörlüğü'ne atanmış, ama öğrencinin reaksiyonu karşısında, kendi elleri ile kurduğu üniversitesini bir bunalıma

sokmamak için, aradan birkaç saat bile geçmeden Rektörlükten istifa etmişti.

O yıllarda ODTÜ Elektrik Mühendisliği'nde öğretim üyesi idim ve Parlar'la odalarımız yan yana idi. ODTÜ, Gaziantep'te ikinci bir yerleşke kurmuştu. Üçüncü yerleşkesini de Mersin'de kurmayı tasarlıyordu. Parlar Hoca Mersin Yerleşkesi Kurucu Dekanlığı'na atandı. Odalarımız yan yana olduğu için düşüncelerini sürekli bana aktarır bir anlamda beni asistanı gibi kullanırdı.

Yeni fakültenin sıra dışı olmasını isteyen Parlar Hoca, Fikret Yücel'in de içinde bulunduğu bir Danışma Kurulu oluşturmuştu. Fikret Yücel ile ilk karşılaşmam bu toplantılarda gerçekleşmiştir. Sanırım bu toplantılar ancak bir kaç kez yapılabildi ve o yılların koşulları altında Mersin Yerleşkesi düşüncesi de suya düştü. Ama Fikret Bey'i de en azından görmüş oldum.

PTT-ARLA Yayınları

1970'li yıllarda ODTÜ'de süzgeç (filtre) tasarımı dersini anlatmaya başlamıştım. Fikret Bey'in müdürlüğünü yaptığı PTT-ARLA'nın bu konuda yayınları olduğunu duyunca, kendisinden bana da bir kopya yollamasını rica ettim. Gelen yayınlara baktığımda gözlerime inanmadım. Yayınların büyük bir bölümü çeşitli dış kaynaklardan derleme idi. Bunu kabul ediyorum. Üniversitelerde yazılan ders notlarının ya da kitapların da çok büyük bir bölümü derlemedir. Beni şaşırtan, en iyi bildiğimiz üniversitelerimizde bile o yıllarda bu kapsamda yayın yapılmazken, nasıl olur da bir *devlet dairesi* bunu başarabilmekteydi. Nedenini, o kurumun başındaki kişide aramak gerekir sanırım.

PTT-ARLA yayınlarını pek çok öğretim üyesi arkadaşşıma ibret olsun diye gösterdiğimi anımsıyorum.

ODTÜ'lülerin Radyo Link Danışmanlığı Girişimi

PTT-ARLA'nın lisans altında radyo-link üretimine başladığını duyan bir grup elektromanyetikçi arkadaşım, ODTÜ'den yola çıkarlar. Amaçları üniversite-sanayi işbirliğini gerçekleştirmek. Fikret Bey onları kabul eder, dinler, sonra da üretimden bir mühendisi çağırıp kendilerine fabrikayı gezdirtip karınlarını da doyurduktan sonra uğurlar. Sanayinin üniversiteye ne denli yakın olduğu kadar, o denli de uzak olduğunu çok iyi bilen Fikret Bey'in kuramsal beyin jimnastiği ile kaybedecek vakti yoktu. Öğretim üyeleri önce pratiği, üretimi, zamanın değerini çok iyi bilecek ondan sonra üniversite - sanayi işbirliği kurulacaktı.

Laboratuvarda bir Mühendis

Bu anıları derlediğimi arkadaşlarıma anlatırken, ODTÜ öğretim üyelerinden Murat Aşkar "Yaz" dedi, "Benim de bir anım var". Bir gün Murat yola çıkar Ankara'dan PTT-ARLA'yı gezmek için. Unutmayalım, 1970'li yıllarda tasarım yapılan bir iki kuruluştan biri PTT-ARLA. Dolayısı ile herkes, Kabe'yi tavaf edercesine Ümraniye yollarına düşmekte. PTT-

ARLA'ya geldiğinde müdürü ziyaret etmek istediğini söyler. "Müdür Bey laboratuvarında çalışıyor" yanıtını alıp loş bir salona giren Murat, bir köşede aletlerin arasına gömülmüş birine rastlar ve müdür beyi aradığını söyler. Karşısındaki kişi Fikret Bey'den başkası değildir.

Başarılı kuruluşları incelediğimizde, bunların başarısındaki en büyük etmenin, ilk yıllarda kurucularının kolları sıvayıp bir işçi gibi çalışması olduğunu görürüz. Ne var ki, Fikret Bey bu huyunu hep sürdürdü. Tasarım yapmak onda bir tutkuydu. Öyle ki, TELETAŞ'ta yapılan haftalık üretim toplantıları, gün olur tasarım toplantılarına dönüşürdü.

Kıbrıs Açıklarındaki Genç Yüzücü

Kıbrıs'ta yapılan bir toplantıya Fikret Bey de gider. ODTÜ'den de oraya giden sportmen hoca arkadaşlarım denize girip biraz yüzmek isterlerse de, deniz o kadar çekici gelmez ve açılmadan bir kaç kulaç atıp sahile çıkarlar. Bir de ne görsünler, abartmak gibi olmasın ama ufukta bir yüzücü kulaç atarak, bir yunus balığı gibi hızla üzerlerine gelmekte. Sonunda sudan Fikret Bey çıkar. "Fikret Bey formunuzdasınız" dediklerinde, "Yok canım, artık eskisi kadar yüzemiyorum" deyip uzaklaşır.

Bunu bana anlattıklarında arkadaşlarımla cehaletlerine çok gülmüştüm. Onlar TELETAŞ'ta yaşananları bilmiyorlardı ki. Fikret Bey'in hızına ve enerjisine ayak uydurabilmek için tüm şirket çalışanları dilleri beş karış dışarda koşardı. Binanın dışında TELETAŞ yazsa bile, içerde şirketin gerçek adı TELAŞ - AŞ idi.

Hakkı Hocanın Öğüdü

TELETAŞ'a girdikten bir süre sonra İzmir'e gitmiştim. Orada rahmetli Hakkı Oranç'ın evinde oturmuş rakılarımızı yudumlarırken TELETAŞ'tan, dolayısı ile Fikret Bey'den söz ediyorduk. Ersen Kınayyigit idari hiyerarşide Fikret Bey'le benim aramda bulunuyordu. Sevgili Ersen çoğu kez benim hızımı kesiyordu. Bundan biraz yakındım. Hakkı Hoca "Aman Yurdakul sakın ha, ola ki bu durum değişmesin, sen Fikret Yücel ile doğrudan ilişkinin ne demek olduğunu bilmiyorsun" diye feryat etti.

Meğer Hakkı Hoca haklı imiş.

Aradan aylar geçti ve ayrıntısını şimdi anımsayamadığım, benim bir kusurum sonucu, Ar-Ge'de yapılan bir yanlışlık, TELETAŞ içinde patlak verdi ve üretim aksadı. Ersen Kınayyigit'in odasında ne yapacağımızı konuşurken Fikret Bey bir bomba gibi odanın içine düştü ve Sevgili Ersen'i sanırım bilmem kaçınıcı kez doğduğuna pişman etti

Fikret Bey'in makam arabasının plakası 34 AZH 65 idi. AZH'nin AZrail Hazretleri anlamına geldiği söylenirdi de, yukarda anlattığım bu olay gerçekleşene kadar nedenini anlayamamıştım.

Fikret Bey'den bana karşı hiçbir sert davranış görmedim. Bunu burada belirtmeliyim.

Barış Davasından bir Sanık

NETAŞ'ta sendika vardı. TELETAŞ'ta ise sendikanın adı bile ağza alınamazdı. Dışardan bakıldığında TELETAŞ belki de her tür kişisel hakların yok edildiği bir yer görünümünde idi. Bu, tabii ki olaya nasıl bakıldığına da bağlı. Ünlü Barış Davası sanıklarından biri de benim ODTÜ'den tanıdığım elektromanyetik kuramında uzmanlaşmış Prof. Haluk Tosun'du. ODTÜ'den kovulmuş, 36 ay tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakılmış ama davası sürmekteydi.

O yıllarda TELETAŞ içinde bir anten ölçme parkının yatırımlarını planlıyorduk ve Haluk gibileri bize çok yararlı olabilirdi. Gel gör ki devlet, Haluk'u komünistlikle suçlamaktaydı ve daha aklanmamıştı. Belki de hüküm giyecekti. Varsın olsun deyip Fikret Yücel'e gittim. "Barış Davası'nı biliyor musunuz?" diye sordum. "Evet" dedi. Ben de Haluk'u anlattım. Fikret Bey belki beş saniye bile düşünmeden "Ben böyle insanların harcanmasını kabullenemiyorum, ona iş teklif edebilirsin" dedi.

Fikret Bey'e sevgi ve saygım belki de en çok bu olayda artmıştır.

Sağlık Muayenesine İçkili Giden Bir Mühendisin Başına Gelenler

TÜBİTAK - MAM (Marmara Araştırma Merkezi)'da yine bir kıyım olmuş ve artık aramızda olmayan çok değerli bir mühendis olan Atok Karaali de işten çıkartılmış, evinde oturuyordu. Sonunda TELETAŞ'a gelmeyi kabul etti. Ancak, psikiyatriyi de içeren bir sağlık muayenesinden geçme koşulu vardı. Muayene için verilen saati beklerken bir kaç tek ya da duble atıp doktora içkili giden Atok'a verilen raporda muayeneye alkol alıp geldiğinden söz edilir. Raporu gören TELETAŞ Personel Müdürü soluğu Fikret Bey'in odasında alır. Arkadan bana bir telefon ve Fikret Bey beni yanına çağırırdı. Atok'u ne yapacağımızı sorduğunda "İçer ama verilen işi de yapar" yanıtını verince Atok işbaşı yaptı.

Fikret Bey için önemli olan işin yapılması idi. Geri kalan kurallar vb. ayrıntı idi. Belki de gerçek bir yönetici böyle davranmalıydı.

Benim anımsadıklarımın çoğu doğal olarak ODTÜ kaynaklı. Kim bilir başka üniversitelerdeki arkadaşlarımdan ne anıları vardır.